

Enheten för tillsyn
Helena Remnerud
Diana Berkusaite
Mari Holopainen

LUXURYWATCHES STOCKHOLM AB

Grev Turegatan 12
114 46 STOCKHOLM

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att LUXURYWATCHES STOCKHOLM AB, 556897-1054, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 2,2 miljoner (två miljoner tvåhundratusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget LUXURYWATCHES STOCKHOLM AB bedriver verksamhet inom försäljning av exklusiva klockor. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 januari 2013 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, guld och ur.

Länsstyrelsen i Stockholms län har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 2 juli 2019.

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket i någon del. Bolagets rutiner och riktlinjer är inte tillräckliga för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktion. Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört nämnvärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del är av synnerligen allvarlig art.

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Överträdelserna i efterlevnad av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 2,2 miljoner kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5000 euro.²

Av förararbetena till lagen (2017:639) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt. Konsumtion av lyxvaror är vanligt förekommande när vinster från brottslig verksamhet omsätts.³ En stor del av brottsvinsterna når aldrig banksektorn utan konsumeras i form av guld, dyra bilar och exklusiva smycken.⁴ De illegala pengarna möter vid konsumtionen en rad olika branscher inom handels- och tjänstesektorn, som bland annat omfattar juvelerare och urmakare. Lyxkonsumtionen förekommer främst av statusskäl och som ett led i kapitalinvestering.⁵ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra kontanthandlare⁶ inom handelssektorn utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 januari 2013 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, guld och ur. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med penningtvättsregelverket. En sådan verksamhet står under Länsstyrelsens tillsyn.

Länsstyrelsen har den 17 maj 2019 förelagt bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som följer av penningtvättsregelverket. Bolaget förelades även att inkomma med en förteckning över bolagets samtliga kontanta transaktioner som utförts under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 april 2019. Av förteckningen skulle följande information framgå: kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress,

² 1 kap. 2 § första stycket punkten 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” s. 195.

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport från 2011 om rapportering och hantering av misstänkta transaktioner i samband med penningtvätt (Brå 2011:4) och Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (Brå 2015:22).

⁵ Brå 2015:22 s. 60.

⁶ Fysiska och juridiska personer som handlar med varor till den del verksamheten avser försäljning mot kontant betalning som uppgår till minst ett belopp som motsvarar 5 000 euro.

⁷ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill förelades bolaget att inkomma med information om beslut och dokumentation avseende alla genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats och som inte rapporterats till Finanspolisen under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 april 2019.

Bolaget inkom med handlingar i ärendet den 18 juni 2019. Länsstyrelsen genomförde ett platsbesök hos bolaget på Grev Turegatan 12 i Stockholm den 2 juli 2019. Vid platsbesöket begärde Länsstyrelsen att få ta del av utvalda kundakter. En del av den begärda dokumentationen lämnades till Länsstyrelsen under platsbesöket. Övrig begärd dokumentation inkom bolaget med den 5 juli 2019, efter kompletteringsföreläggande. Länsstyrelsen har den 28 november 2019 skickat ut det protokoll som upprättats med anledning av platsbesöket. Den 23 april 2020 skickades underrättelse inför beslut om ingripande till bolaget. Bolaget inkom med ett yttrande den 14 maj 2020 och uppgav i huvudsak följande. Bolaget vidhåller att någon ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt inte föreligger eller har förelegat, varför skäl för ingripande mot bolaget inte föreligger. Bolaget har tolkat regelverket som att det var kontanta betalningar överstigande 150 000 kronor som reglerna skulle tillämpas på. Bolagets riskbedömning är att de kunder som betalat delvis med kort inte innebär någon förhöjd risk eftersom kunden i sådana fall har lämnat sina kortuppgifter. I de fall kunden har köpt en klocka och betalat den med en del kontant och en del med inbyte av annan klocka, har bolaget alltid identifikationsuppgifter på kunden. Detta eftersom bolaget av skattemässiga skäl måste kunna identifiera säljaren. Slutligen har bolaget anfört att de har upphört med all kontanthantering efter platsbesöket den 2 juli 2019.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsens bedömning gällande bolagets verksamhet

Av bolagets yttrande den 14 maj 2020 framgår bland annat att bolaget har upphört med all kontanthantering efter platsbesöket den 2 juli 2019.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, vid kontroll mot Bolagsverkets register mot penningtvätt den 30 juni 2020, är fortsatt registrerat i nämnda register. Av penningtvättslagen framgår att den som avser att bedriva verksamhet som bland annat kontanthandlare ska anmäla detta till Bolagsverket. Om en verksamhetsutövare som är antecknad i Bolagsverkets register anmäler att verksamheten har upphört ska verket ta bort denna ur registret.⁸ Granskningen visar att bolaget även tidigare hade slutat ta emot kontanter men av konkurrensskäl återupptagit kontanthanteringen år 2016. Bolaget har dessutom under ärendets gång uppgett att de har slutat ta emot kontanter motsvarande 5 000 euro eller mer. Dock har Länsstyrelsens granskning visat att kontanta

⁸ 7 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

transaktioner motsvarande 5 000 euro eller mer har, trots det bolaget uppgett, förekommit. Länsstyrelsen bedömning är således att det saknas skäl som talar för att bolaget, även om de inte tar emot kontanter i dagsläget, inte kommer att återuppta kontanthantering framöver. Bolaget har dessutom inte avregistrerat sig ur Bolagsverkets register mot penningtvätt trots att de, enligt egen uppgift, upphört med all kontanthantering sedan juli 2019. Länsstyrelsen bedömer, utifrån omständigheterna i ärendet, att det kan antas att det i verksamheten kommer att genomföras enstaka eller sammanhängande transaktioner som innebär att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Med hänsyn till detta och de nedan konstaterade bristerna under tillsynsperioden bedömer Länsstyrelsen att beslut om ingripande mot bolaget i detta fall är motiverat.

Bolagets allmänna riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁹ Riskbedömningen ska vara dokumenterad¹⁰ och utvärderas årligen.¹¹ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹²

Länsstyrelsens bedömning

Av de ingivna handlingarna i ärendet framgår att bolaget använder sig av Srf-konsulternas mall *Rutiner för att förhindra penningtvätt* med tillhörande bilagor.

Av mallen *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt *Bedömning av risknivån för företaget* framgår att bolaget säljer begagnade armbandsur och klockor i egen butik på Grev Turegatan i Stockholm. Bolagets kunder betalar till övervägande del via banköverföring eller kortbetalning varför bolaget har en minimal kontanthantering. Detta medför enligt bolagets bedömning att risken för att bli utnyttjad för penningtvätt och annan brottslig verksamhet är liten. Bolaget

⁹ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

¹⁰ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹¹ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55).

¹² 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

motiverar även att risknivån är låg då de har rutiner för att bevaka och åtgärda risksituationer.

För att kvalificera och bedöma risken för att bolaget kan bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism använder de bilagan 150.3 *Bedömning av företagets risknivå för penningtvätt*. Av bilagan framgår att den ska kompletteras med känsliga händelser som skulle kunna leda till penningtvätt.

Någon sådan komplettering har dock inte lämnats in i ärendet. Av bilagan framgår att bolaget i sin allmänna riskbedömning av verksamheten har bedömt följande faktorer: bolagets produkter/tjänster, kunder, distributionskanaler (kontakt med kunden) och transaktioner med kunden. Bolaget har identifierat att de inte har [REDACTED] förekommer, att de bedriver försäljning/repairation av armbandsur, att de inte har distanskunder och att kontanter utöver mindre belopp inte tas emot i verksamheten. Bolaget har gjort en sammantagen bedömning att risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt är låg.

Under platsbesöket uppgav bolaget, till skillnad från vad som framgår av bolagets rutiner, att de erbjuder sina produkter till [REDACTED] och att handeln sker både vid fysiskt möte och på distans. Bolaget uppgav även att de började ta emot kontanter år 2016 och alltså tar emot kontanter uppemot [REDACTED] kronor.

Bolaget har inte kunnat redogöra för sin allmänna riskbedömning avseende kunder, produkter, distributionskanaler, geografiska- eller verksamhetsspecifika aspekter. Dock bedömer bolaget att risken för att de kan bli utnyttjade för penningtvätt är lägre än vid försäljning av nya klockor och att risken för finansiering av terrorism inte är så stor. Den allmänna riskbedömningen har inte uppdaterats sedan år 2016. Bolaget uppgav att de inte varit medvetna om förändringarna i penningtvättslagen avseende kontanta transaktioner som trädde i kraft den 1 augusti 2017.

Länsstyrelsen bedömer, utifrån handlingarna i ärendet, att bolagets allmänna riskbedömning innehåller flertalet brister. Bolaget har inte tagit hänsyn till eller vägt in verksamhetens storlek och [REDACTED] kunder i sin allmänna riskbedömning. Någon beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter har inte gjorts av bolaget. Bedömning och analys av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker saknas. I den allmänna riskbedömningen har inte heller tagits in information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism. Av den allmänna riskbedömningen framgår att bolaget endast tar emot kontanter av mindre belopp. Det saknas dock information om vad som anses vara ett mindre belopp. Under platsbesöket uppgav bolaget att kontanta belopp som uppgår till [REDACTED] kronor accepteras vid köp av varor. Av handlingarna som bolaget gett in i

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

ärendet framgår dock att kontanta transaktioner på [REDACTED] kronor har genomförts i verksamheten.

Bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med en sådan bedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga.

Länsstyrelsen bedömer att den allmänna riskbedömningen är så pass bristfällig att den inte kan läggas till grund för bolagets rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har inte heller kunnat redogöra för den allmänna riskbedömningen under platsbesöket. Bolaget saknar således insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att bristerna i den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört allmän riskbedömning av verksamheten i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹³

¹³ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt fyra, *Nya kunder, kundkännedom och riskbedömning*, framgår att bolaget bedömer risknivån för att penningtvätt skulle kunna förekomma. Vid denna bedömning uppger bolaget att de använder checklistan *Bedömning av risknivå för penningtvätt*. Någon sådan checklista har dock inte lämnats in i ärendet eller redogjorts för under platsbesöket. Någon beskrivning av tillvägagångssättet vid tillämpning av nämnda checklista återfinns inte heller i det material som har lämnats in i ärendet. Vid genomgång av kundakter under platsbesöket framgick inte någon information om bolagets bedömning av kundernas riskprofiler. Mot bakgrund av att bolaget inte har redogjort för eller gett in några rutiner och riktlinjer i denna del är Länsstyrelsens bedömning att sådana inte funnits i bolaget och att bolagets kunder inte tilldelas riskprofiler.

Riskkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomståtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen riskkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund. Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹⁴ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁵

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁶ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller

¹⁴ 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

¹⁵ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁶ 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁷

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁸ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁹ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motivera risken som kan förknippas med kunden.²⁰ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²¹

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²² Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²³

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§

¹⁷ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 7-8 §§, 10-12 §§ penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²¹ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²² Prop. 2016/17:173, s. 248.

²³ 2 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

penningtvättslagen.²⁴ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁵

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁶

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt fyra, framgår att bolaget ska vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom och i vissa fall skärpta åtgärder innan kontanter mottages. Av rutinen framgår att bolaget alltid ska gå igenom ett antal uppgifter för att uppnå god kundkännedom. Vilka dessa uppgifter är framgår dock inte av rutinen utan det enda som anges är att ID-kontroll av fysisk person sker genom att körkort, pass eller annan ID-handling visas och kopieras vid ett fysiskt besök. Av rutinen framgår att risken för att bolaget blir indraget i penningtvätt ökar i de fall bolaget inte får tillräcklig information genom de grundläggande kundkännedomsåtgärderna. Bolaget behöver därför i sådana fall fråga efter mer information och vidta skärpta åtgärder för kundkännedom som innebär en utökad kontroll av den blivande kunden. Omfattningen av kontrollen uppges variera från fall till fall. I rutinen anges som exempel på situationer som kräver ytterligare kontroller att kundens ID-handling inte kan uppvisas eller att det finns misstanke om att kunden är oseriös. Bolaget ska enligt rutinen göra en utvärdering efter att de skärpta kundkännedomsåtgärderna vidtagits. Om utvärderingen resulterar i att bolaget har fått tillräcklig information för god kundkännedom kan kontanter mottas. Om bolaget däremot inte har fått tillräcklig information för god kundkännedom, kan inte kontanterna mottas. Någon beskrivning av vilka kontroller som utförs vid skärpta åtgärder för kundkännedom eller vilken typ av ytterligare information om kunden som inhämtas återfinns inte i rutinen.

Under platsbesöket uppgav bolaget att ingen ID-kontroll av kunden sker vid försäljning av klockor vare sig när köpeskillingen betalas kontant eller med någon annan av de betalningsmetoder de tillhandahåller. När kunden vill betala ett högt belopp kontant tillfrågar personalen bolagets företrädare om hur transaktionen ska hanteras. Företrädaren bedömer om kundens kontanta betalning ska godkännas eller ej. Bolaget har sedan 2016 accepterat kontant betalning uppgående till ■■■ kronor. Bolaget uppgav även att kontant betalning för flera köp som tillsammans har överskridit ■■■■ kr inte accepterats. Av handlingarna som

²⁴ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁵ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁶ 3 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

bolaget gett in i ärendet framgår dock att kontanta transaktioner upp emot [REDACTED] kronor har genomförts i verksamheten. Därtill uppgav bolaget att efter att de har mottagit Länsstyrelsens föreläggande daterat den 17 maj 2019 har de beslutat att betalning kontant över 50 000 kronor inte ska accepteras. Länsstyrelsen konstaterar att det av handlingarna som getts in i ärendet framgår att bolaget har accepterat kontant betalning motsvarande 50 000 kronor eller mer efter den 17 maj 2019 till skillnad mot vad de uppgett.

Bolaget uppgav under platsbesöket att de inte har något formulär för hur de lär känna sina kunder. Vid försäljning av klockor dokumenteras kundens namn men ingen kontroll görs av att namnet överensstämmer med kundens identitet. Bolaget efterfrågar inte heller kundens personnummer. Vid etablering av en affärsrelation ställs inga frågor avseende affärsförbindelsens syfte och art.

Bolaget kontrollerar inte heller huruvida kunden eller företrädaren för kunden är att betrakta som politiskt exponerad person (PEP), nära anhörig eller känd medarbetare till PEP. Inte heller kontrolleras om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland. Bolaget uppgav att de inte har några dokumenterade kundkännedomsgärder, transaktionsupplysningar eller någon dokumentation i övrigt avseende de genomförda kontanta transaktioner som understiger [REDACTED] kronor. Bolaget har vid några tillfällen ställt frågor om var kundens kontanter kommer ifrån. Detta har dock inte dokumenterats.

Bolagets uppfattning har varit att det endast är transaktioner överstigande [REDACTED] kronor som behöver kontrolleras och dokumenteras. Bolaget uppgav att de transaktioner som överstiger [REDACTED] kronor ska det finnas dokumentation om. I de fall kunder vill betala kontant bedömer bolaget vilken typ av person (ålder och yttre attribut) som vill betala kontant och vilken typ av produkt kunden vill köpa. Hur denna bedömning utförs kan bolaget dock inte redogöra för.

Länsstyrelsens bedömning av bolagets ingivna rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom är att dessa är bristfälliga. Av rutinerna och riktlinjerna framgår att kundkännedom ska utföras på nya kunder. Det framgår dock inte hur kundkännedom avseende pågående affärsrelationer löpande och vid behov följs upp för att säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Av ingivna handlingar i ärendet framgår inte vilka kontroller utförs eller vilken typ av information som inhämtas om kunderna samt affärsförbindelsernas syfte och art. Det återfinns ingen information om hur de vidtagna kundkännedomsgärder ska dokumenteras av bolaget.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget även saknar rutiner för att kontrollera den som företräder kunden och riktlinjer avseende hur detta sker.

Bolaget saknar även rutiner och riktlinjer för kontroll av om kunden är en person i politiskt utsatt ställning och om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland. Utöver detta saknar bolaget

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

rutiner och riktlinjer för kontroll av verklig huvudman och identifiering av truster och liknande juridiska konstruktioner. Att bedöma av handlingar i ärendet saknar bolaget även skärpta åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom.

Under platsbesöket uppgav bolaget att någon ID-kontroll inte sker vid köp mot kontant betalning och att några kundkännedomsåtgärder inte vidtas vid sådana köp. Länsstyrelsen kan därmed konstatera att bolaget inte följer de rutiner och riktlinjer avseende kundkännedomsåtgärder som bolaget gett in i ärendet.

Av bolagets förteckning över samtliga kontanta transaktioner framgår att de har genomfört [REDACTED] transaktioner under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019. Det sammanlagda fakturerade beloppet uppgår till ca [REDACTED] kronor varav ca [REDACTED] kronor avser betalning kontant. Belopp som betalats kontant uppgår till [REDACTED] - [REDACTED] kronor per köptillfälle. Av de [REDACTED] kontanta transaktioner avser [REDACTED] transaktioner kontant betalning om 50 000 kronor eller mer. Det sammanlagda beloppet där del-/betalning skett om belopp på 50 000 kronor eller mer uppgår till ca [REDACTED] kronor. Länsstyrelsen bedömer att det finns skäl som talar för att underlaget i ärendet inte är komplett då bolaget under platsbesöket uppgav att de har sålt [REDACTED] klockor där betalning skett kontant under det senaste året. Detta samtidigt som Länsstyrelsen endast fått underlag för [REDACTED] transaktioner under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019, där del-/betalning skett kontant. Länsstyrelsen kan också konstatera att det av utdrag över kontanta insättningar framgår att det troligtvis finns betydligt fler transaktioner än de [REDACTED] som bolaget redovisat betalats kontant. Med beaktande av detta bedömer Länsstyrelsen att det finns skäl att anta att dels antalet transaktioner där del-/betalning skett kontant, dels det sammanlagda belopp kontant som tagits emot av bolaget är högre.

Länsstyrelsen har under platsbesöket genomfört stickprovskontroll av [REDACTED] transaktioner där del-/betalning skett kontant under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019. De granskade kunderna har handlat hos bolaget, såvitt det är känt för Länsstyrelsen, för sammanlagt ca [REDACTED] kronor varav ca [REDACTED] avser betalning kontant. Bolaget har i samband med stickprovskontrollen uppgett att någon dokumentation av vidtagna kundkännedomsåtgärder inte kan lämnas då sådan saknas i bolaget. Bolaget gör ingen rimlighetsbedömning av om kunden har möjlighet att betala den köpta varan utan hänsyn tas endast till kundens klädsel och ålder. Bolaget har inte känt till att sådan bedömning ska göras av bolaget.

Länsstyrelsens granskning av kundakter visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket i något fall. Med beaktande av att bolaget säljer högriskprodukter och har kontantintensiva kunder bedömer Länsstyrelsen att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med granskade kundrelationer är hög. Skärpta kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom borde ha vidtagits med hänsyn till risken med respektive kundrelation, i vart fall i de [REDACTED] fall där belopp som betalats kontant

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Granskningen av kundakter visar att bolaget har varken vidtagit några kundkännedsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom eller iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktion då tillräcklig kundkännedom inte uppnåtts.

En sammanställning av de granskade kundakterna och tillhörande transaktionerna framgår av bilaga 2. Länsstyrelsen vill dock särskilt framföra följande gällande ett antal kunder. Som framgått ovan, bedömer Länsstyrelsen att samtliga nedan granskade kunderrelationerna förknippas med hög risk för penningtvätt och finansiering.

Kund [REDACTED]. Kunden har genomfört en transaktion om [REDACTED] kronor där hela köpeskilling betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon kännedom om huruvida kunden är en privatperson eller ett bolag. Granskningen visar att bolaget inte vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen konstaterar att beloppet som har betalats kontant onekligen överstiger gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer.

Kund [REDACTED]. Kunden har genomfört en transaktion om [REDACTED] kronor varav [REDACTED] kronor betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de borde ha dokumentation om denna transaktion men konstaterade att någon sådan dokumentation inte finns. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer.

Kund [REDACTED]. Kunden har genomfört en transaktion om [REDACTED] kronor där hela köpeskilling betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att [REDACTED]

[REDACTED]. Bolaget har ingen information om varför denna transaktion om [REDACTED] kronor genomförts kontant. Granskningen visar att bolaget inte vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Länsstyrelsen bedömer även att denna transaktion borde ha beaktats som avvikande eller misstänkt med hänsyn till att kunden avvikit från vad bolaget haft anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som bolaget haft. I sådana fall ska skärpta kundkännedsåtgärder vidtas oaktat beloppsbegränsningar och sättet köpet betalats på.

Kund [REDACTED]. Kunden har genomfört en transaktion om [REDACTED] kronor varav [REDACTED] kronor betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon information om

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

pengarnas ursprung. [REDACTED]. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Länsstyrelsen bedömer även att denna transaktion, med beaktande av att [REDACTED], borde ha betraktats som avvikande eller misstänkt. I sådana fall ska skärpta kundkännedsåtgärder vidtas oaktat beloppsbegränsningar och sättet köpet betalats på.

Kund [REDACTED]. Kunden har genomfört en transaktion om [REDACTED] kronor varav [REDACTED] kronor betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon information om kontanternas ursprung. Granskningen visar att bolaget inte vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedsåtgärder i praktiken. Rutinerna och riktlinjerna ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁷

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedsåtgärder, har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och med hänsyn till de genomförda transaktionernas art och omfattning, att bolaget genom att inte vidta kundkännedsåtgärder för enstaka transaktioner i vart fall möjliggjort penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner som underlåtenheten i att vidta kundkännedsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte har nekat ett enda köp som granskats. Bolaget har således genomfört samtliga granskade transaktioner utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

²⁷ Prop. 2016/17:172 s. 212 ff.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.²⁸ De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.²⁹

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag. Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³⁰

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³¹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte redogjort för eller gett in några rutiner som beskriver hur de säkerställer lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är därför att bolaget saknar sådana rutiner och riktlinjer i sin verksamhet. Detta bekräftades även under platsbesöket då bolaget uppgav att de inte gör någon lämplighetsprövning av personalen.

Av handlingarna i ärendet framgår att funktionsansvarig fortlöpande genomgår utbildning för att säkerställa att kunskaperna hålls aktuella. Funktionsansvarig har ansvar att vidarebefordra information till uppdragsansvariga. Alla nyanställda

²⁸ 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁹ 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁰ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³¹ 2 kap. 15 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

informerar om penningtvättslagen av funktionsansvarig. Minst en gång per år hålls personalmöte med information och diskussion runt risken för att bolaget kan bli indragen i penningtvätt. Mötestillfällena noteras i logglistan som bifogats handlingarna.

Under platsbesöket uppgav bolaget att de har en ansvarig för regelefterlevnad avseende penningtvättslagen. Till skillnad från vad som framgår av handlingarna uppgav bolaget att den ansvarige inte har genomgått någon utbildning avseende penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget uppgav även att de informerar personalen om att alla kontanta transaktioner på större belopp ska godkännas av den ansvarige personligen. I övrigt tillhandahålls ingen utbildning avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism till personalen. Personalen är inte informerad om verksamhetens interna regler, rutiner, instruktioner eller manualer avseende åtgärder för hur de ska minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvättsregelverket vad gäller utbildning av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Utbildning och information som bolaget är skyldigt att tillhandahålla ska omfatta det gällande penningtvättsregelverket. Utbildningen ska också hjälpa bolagets personal att känna igen och hantera misstänkta transaktioner. Detta förutsätter att bolagets personal har kännedom om verksamhetens allmänna riskbedömning och övriga interna rutiner och riktlinjer som bolaget har upprättat till följd av kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvättsregelverket i denna del. Bolaget har således inte vidtagit några åtgärder för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget bedöms även sakna rutiner för fysiskt skydd och förbud mot repressalier. I vart fall har ingen redogörelse i frågan lämnats in i ärendet. Den omständigheten att bolagets funktionsansvarig har till uppgift att skapa de skyddsåtgärder som behövs för de medarbetare som kan riskera att hamna i en hotsituation i samband med rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen) förändrar inte Länsstyrelsens bedömning i frågan.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget har under den granskade perioden löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att rutiner och riktlinjer inte upprättats i denna del, inte heller har bolaget vidtagit de åtgärder som krävs enligt penningtvättsregelverket.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³² Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enskilda transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³³ Skärpta kundkännedomåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁴ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁵ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.³⁶

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).³⁷

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte gett in några rutiner och riktlinjer där det framgår *hur* de ska övervaka sina pågående affärsförbindelser och enskilda transaktioner i syfte att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Av rutinen ska framgå *hur* bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad man har anledning att räkna med och vilka åtgärder som med anledning av detta ska vidtas. Rutinerna avseende övervakning och rapportering har inte getts in i ärendet varför Länsstyrelsens bedömning är att sådana inte funnits i bolaget. Den omständigheten att det av handlingarna i ärendet framgår att bolaget vid misstanke om penningtvätt använder sig av en checklista *Bedömning av penningtvätt hos kunden* ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Av checklistan framgår att bedömningspunkterna utgörs av identitetskontroll och bedömning av totalbeloppets väsentlighet. Bolagets åtgärder uppges bestå av dokumentation av kundens namn och personnummer. Länsstyrelsens bedömning är att åtgärderna enligt checklistan inte är tillräckliga för att uppfylla lagkraven.

Under platsbesöket har bolaget uppgett att de inte har något automatiskt system avseende övervakning av misstänkta transaktioner och att kontroll och

³² 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³³ 4 kap. 1 § första stycket punkten 1 penningtvättslagen.

³⁴ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁵ 3 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁶ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

³⁷ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

övervakning sker manuellt i samband med beslut om hantering av kontanta köp. Bolaget säljer ca ■■■-■■■ klockor per månad, varav ■■■ klockor har sålts mot kontant betalning under det senaste året. Det har förekommit att bolaget har nekat kunder att genomföra köp av klockor mot kontant betalning. Dessa fall har dock inte dokumenterats eller anmälts till Finanspolisen då bolaget enligt egen uppgift inte vågar ta kundens ID-kort och sedan göra anmälan till Finanspolisen. Bolaget har inte anmält några genomförda eller nekade transaktioner till Finanspolisen.

Mot bakgrund av det ovan anförda gör Länsstyrelsen bedömningen att bolaget saknar rutiner för övervakning och rapportering samt att deras riktlinjer i denna del inte är tillräckliga varför bolaget inte bedöms uppfylla kraven i penningtvättsregelverket. Avsaknad av lagenliga rutiner och riktlinjer innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Att bedöma av det bolaget anförde under platsbesöket och i sitt yttrande över underrättelse förefaller de vara av uppfattningen att skyldigheten att utreda avvikelser eller misstänkta aktiviteter och transaktioner gäller endast i fråga om kontant betalning. Länsstyrelsen vill därför särskilt framhålla att kontanthandlare som omfattas av penningtvättsregelverket ska även agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.³⁸ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.³⁹

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till det ovan anförda att överträdelser av bestämmelser avseende övervakning och rapportering är synnerligen allvarliga. Att bedöma av handlingar i ärendet finns det, enligt Länsstyrelsens mening, ett antal transaktioner som borde ha föranlett bolagets åtgärder med anledning av att transaktionerna kan anses som avvikande eller misstänkta. Bolaget har dock inte vid något fall uppmärksammat avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner och vidtagit skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder för att kunna göra en bedömning om avvikelser eller misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism kan avfärdas eller inte.⁴⁰ Bolaget bedöms därför inte ha vidtagit åtgärder för kundkännedom som krävs även i sådana fall då köpet betalats på annat sätt än med kontanter och även när transaktionen, enstaka eller sådan som kan antas ha samband, understigit gränobeloppet om 5 000 euro eller mer. Bolaget har trots det inte iakttagit förbud mot att utföra en enstaka transaktion som gäller så länge misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism kvarstår.

³⁸ Prop. 2016/17:173 s. 232.

³⁹ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁰ Prop. 2016/17:173 s. 291.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget kan ha blivit utnyttjat för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Detta särskilt med hänsyn till att bolaget inte har lagenliga rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering och transaktionernas storlek och art.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴¹ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴² Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståndet skedde.⁴³

Länsstyrelsen bedömning

Av handlingarna i ärendet framgår att uppgifter om den granskning och analys av transaktioner som rapporterats till Finanspolisen arkiveras i fem år. Detta gäller både handlingar i form av underlag till misstänkta transaktioner och dokumentation av åtgärder vid granskning av en misstänkt transaktion.

Kundkännedom av nya kunder som inte har lett till att uppdrag utförts, arkiveras i enlighet med penningtvättslagen i fem år. Arbetsmaterialet sparas i fem år efter en bedömning att affärsförbindelse inte ska inledas.

Under platsbesöket uppgav bolaget dock att de inte har rutiner för att dokumentera eller bevara handlingar avseende kundkännedom, misstänkta eller avvikande aktiviteter och transaktioner. Den information som sparas om kunderna som köper klockor mot kontant betalning är efternamn och telefonnummer. Detta eftersom bolagets kunder, enligt bolagets uppgifter, varit oroliga över att deras personuppgifter kommer ut.

Bolaget har, som det framgått ovan, lämnat motstridiga uppgifter även i denna del. Vad gäller de handlingarna som lämnats in i ärendet avseende rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter gör Länsstyrelsen följande bedömning. Bolaget bedöms sakna kompletta rutiner och riktlinjer för personuppgiftsbehandling som sker genom bevarande av handlingar och uppgifter i syfte att kunna fullgöra skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket. Av

⁴¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴² 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴³ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

rutinerna och riktlinjerna framgår inte att handlingar och uppgifter som avser kundkännedomsgärder ska bevaras i fem år. Det saknas även information om att handlingar och uppgifter, om det är nödvändigt för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska bevaras under längre tid än fem år men som längst i tio år. Bolagets rutiner och riktlinjer innehåller inte heller uppgift om att information om handlingar och uppgifter som bevaras hos bolaget inte får lämnas ut till den registrerade och att det råder tystnadsplikt i fråga om behandling och bevarande av personuppgifter för den som är verksam hos bolaget. De nu aktuella rutinerna och riktlinjerna är dessutom inte tillräckligt tydliga avseende hur tiden räknas för bevarande av handlingar och uppgifter vid de olika i penningtvättslagen uppräknade situationerna.

Sammantaget är Länsstyrelsens bedömning att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller behandling av personuppgifter genom bevarande av handlingar och uppgifter.

Intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁴⁴ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bl.a. utse en ansvarig för regelefterlevnad⁴⁵, en centralt funktionsansvarig⁴⁶ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁴⁷. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁴⁸ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁴⁹ Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.⁵⁰

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer avseende intern ansvarsfördelning för att säkerställa att skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket fullgörs. Rutinerna och riktlinjerna ska omfatta information om vilken eller vilka funktioner som har

⁴⁴ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁵ 6 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁶ 6 kap. 2 § andra stycket 2 penningtvättslagen.

⁴⁷ 6 kap. 2 § andra stycket 3 penningtvättslagen.

⁴⁸ 6 kap. 2 § tredje stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴⁹ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (OIFS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁰ 6 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

utsetts och vem som innehar respektive funktion. De ska också omfatta information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Oavsett vad verksamhetsutövaren driver för verksamhet ska denne utse en person som ansvarar för verksamhetens regelefterlevnad och interna kontroll samt rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen).

Av handlingarna i ärendet avseende kvalitetsuppföljning och interna kontroller framgår att de anställda är observanta och följer rutinerna. Bolagets funktionsansvarige har till uppgift att följa upp att så sker och att penningtvättslagen i övrigt följs.

Under platsbesöket uppgav bolaget att företrädaren är ansvarig för regelefterlevnad avseende penningtvättsregelverket. Bolaget har dock inte redogjort för eller gett in några rutiner och riktlinjer för intern kontroll av regelefterlevnad i verksamheten.

Någon redogörelse för bolagets interna rutiner har inte lämnats in i ärendet. Att det saknas har även bekräftats av bolaget under platsbesöket. Länsstyrelsen bedömer följaktligen att rutiner för hur den interna kontrollen avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism sker saknas i bolaget. Länsstyrelsen bedömer också att bolaget saknar rutiner för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsare). Även rutiner till skydd av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen saknas i bolaget (visselblåsarskydd). Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift.⁵¹

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁵² I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁵³ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett

⁵¹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵² 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁵⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brutit när det gäller samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolagets allmänna riskbedömning är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även haft bristfälliga rutiner och riktlinjer för att motverka risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i någon del.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelserna av penningtvättsregelverket är till övervägande del synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt med beaktande av verksamhetens storlek och art samt den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kundrelationer. Den förhöjda risken har förelegat sedan åtminstone den 1 augusti 2017. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört nämnvärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Enligt Länsstyrelsens bedömning har bolagets samarbete inte varit sådant att det i väsentlig mån har underlättat utredningen. Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsens bedömer att så inte är fallet. Den omständigheten att bolaget uppger sig ha upphört med all kontanthantering sedan platsbesöket den 2 juli 2019 ändrar inte Länsstyrelsens bedömning. Den omständigheten att bolaget saknar kunskap om och förståelse för gällande regelverket utgör enligt Länsstyrelsen inte ett godtagbart skäl för att inte vidta omedelbara åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning således inte framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

⁵⁴ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁵⁵ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁵⁶

Länsstyrelsens bedömning

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁵⁷ Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 840 000 kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁵⁸

Länsstyrelsen bedömer att bolaget får anses ha en stark finansiell ställning. Under räkenskapsåret 20170101-20171231 uppgick bolagets årsomsättning till ca 145 miljoner kronor. Under räkenskapsåret 20180101-20181231 uppgick bolagets årsomsättning till ca 175 miljoner kronor.

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget inte har haft tillräckliga rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket under den granskade perioden. Kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande 5 000 euro eller mer, borde därför inte ha genomförts då bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har trots att de inte uppnått tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktion.

Bolaget har, som det framgått ovan, skyldighet att utreda avvikelser och misstänkta aktiviteter eller transaktioner oaktat sättet betalning sker på och beloppsbegränsningar. Länsstyrelsens bedömning är, utifrån den granskning av transaktioner som genomförts, att det finns ett antal transaktioner som borde ha föranlett skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder som ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner. Bolaget bedöms således inte ha vidtagit de åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder som krävs, vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller

⁵⁵ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁶ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

⁵⁷ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 "Förstärkta kapitaltäckningsregler" s. 240.

⁵⁸ Prop. 2016/17:173 s. 357.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

transaktioner, även i sådana fall då köpet betalats på annat sätt än med kontanter och även när transaktionen, enstaka eller sådan som kan antas ha samband, understigit gränobeloppet om 5 000 euro eller mer. Ändock har bolaget inte iakttagit förbud mot att utföra en enstaka transaktion.

Bolaget har enligt egen uppgift genomfört [REDACTED] transaktioner där del-/betalning skett kontant under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019. Det sammanlagda fakturerade beloppet uppgår till ca [REDACTED] kronor varav ca [REDACTED] kronor avser betalning kontant.

Det sammanlagda beloppet som bolaget har tagit emot kontant från de kunder som granskats uppgår till ca [REDACTED] kronor. Totalt fakturerat belopp där del-/betalning skett kontant uppgår till ca [REDACTED] kronor.

Länsstyrelsen har endast granskat de transaktioner där del-/betalning skett kontant. Bedömningen är att bolaget anses ha kontantintensiva kunder. Som det framgått ovan, omfattas dock bolagets alla kundkontakter av penningtvättsregelverket, oavsett beloppsbegränsningar och betalningssätt, vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnad av penningtvättsregelverket är synnerligen allvarliga och varaktiga. Bolaget saknar de lagenliga rutiner och riktlinjer de är skyldiga att ha enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har inte nekat ett enda köp som granskats oavsett hur stort beloppet varit och hur lite information bolaget har haft om kunden i fråga. Risken är därmed stor att bolaget kan ha utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism. I vart fall har bolaget inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att motverka risken för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den vinst som bolaget har gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets starka finansiella ställning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 2,2 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

- 1 kap. 2 § första stycket punkten 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 29-30 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 och 9-10 §§, 5 kap. 1-8 och 11 §§, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det den 1 januari 2020 genomfördes vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Diana Berkusaite som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Mari Holopainen medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

2. Sammanställning av granskade transaktioner

